

BENDRIEJI VEIKSMAI SVEIKATOS STIPRINIMO IR LIGŲ PREVENCIJOS SRITYJE, ĮSKAITANT APLINKĄ BE TABAKO DŪMŲ IR AEROZOLIŲ

D2.3 Projekto lankstinukas

Pagrindinis autorius: Albertas Aszalósas, GOKVI,
Vengrija Pateikimo data: 2026 m. sausio 30 d.

VIEŠASIS

Šis projektas finansuojamas pagal ES sveikatos programą (2021–2027 m.) pagal dotacijos sutartį Nr. 101233428. Tačiau išreikštos nuomonės ir požiūriai yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos sveikatos ir skaitmeninės politikos vykdomosios įstaigos (HaDEA) nuomones. Nei Europos Sąjunga, nei duomenų perdavimo tarnyba negali būti už jas atsakingos.

JA **SAFE**

**Bendrieji veiksmai sveikatos stiprinimo
ir ligų prevencijos srityje, įskaitant
aplinką be tabako dūmų ir aerozolių**

*Kartu už sveikesnę Europą panaikinant tabako
ir nikotino vartojimą bei kovojant su alkoholio
daroma žala*

Co-funded by
the European Union

TRUMPAI APIE JA-SAFE

48 mėnesiai

60 institucijų iš 23 šalių

16 milijonų eurų

Šių bendrų veiksmų tikslas – sumažinti neužkrečiamųjų ligų (NCD), įskaitant vėžį, ir jų rizikos veiksnių naštą tiek individualiu, tiek visuomenės lygmeniu.

Rūkymas ir kitos tabako vartojimo formos laikomos svarbiausia išvengiamo sergamumo ir priešlaikinio mirtingumo priežastimi visame pasaulyje, o tabakas yra pagrindinė priešlaikinių mirčių priežastis Europos Sąjungoje (ES).

JA-SAFE siekia reikšmingai sumažinti tabako vartojimą ir pasyvaus rūkymo poveikį visoje Europoje, prisidedant prie ES tikslo sukurti kartą be tabako.

Projektas apima devynis darbo paketus penkiose teminėse srityse: nerūkoma aplinka, alkoholio prevencija, metimas rūkyti, žingsniai link kartos be tabako ir sveikatos stiprinimo bei ligų prevencijos rėmimas Europoje.

Fokusavimo sritys

Skatinant Europą be dūmų ir aerozolių (SAFE)

- Pateikti įrodymų, patvirtinančių SAUGIOS aplinkos plėtrą
- Dalintis geriausia patirtimi tarp valstybių narių
- Remti strategiją „Karta be tabako“, stiprinant SAUGIĄ aplinką

Alkoholizmo prevencija Susijusi žala Europoje

- Jaunimo alkoholio rinkodara ir reklamos praktika vertinimas
- Įrodymais pagrįstų prevencijos metodų skatinimas
- Metodų kūrimas, skirtas alkoholio daromai žalai mažinti

Tabako kontrolės ir SAFE sveikatos priežiūros įstaigose intervencijų plėtimas

- Pagalba metant rūkyti sveikatos sistemoje
- Kurti ligonines be tabako
- Mokyti specialistus prevencijos ir priežiūros srityse

Spartesnis kelias į kartą be tabako Europoje

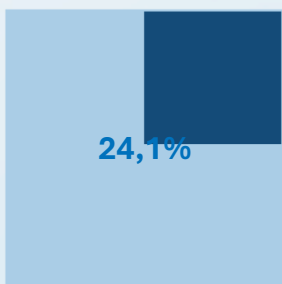
- Tabako gaminių vartojimo paplitimo tarp ES paauglių ir su juo susijusių veiksnių tyrimas
- Taktikos, naudojamos siekiant skatinti jaunimą vartoti tabaką, ir į ateitį orientuotų tabako kontrolės priemonių žemėlapis
- Palaikyti kartos be tabako tikslą – kad iki 2040 m. mažiau nei 5 % gyventojų vartotų tabaką

Ligų prevencijos ir sveikatos stiprinimas Europoje

- Tabako kontrolės įrodymų stiprinimas
- Remti vėžio rizikos veiksnių stebėseną ES lygmeniu
- Palengvinti bendruomenės sveikatos stiprinimo ir ligų prevencijos programų taikymą

KONTEKSTAS

DIDŽIAUSIAS TABAKO VARTOJIMO PAPLITIMAS PSO EUROPOS REGIONE

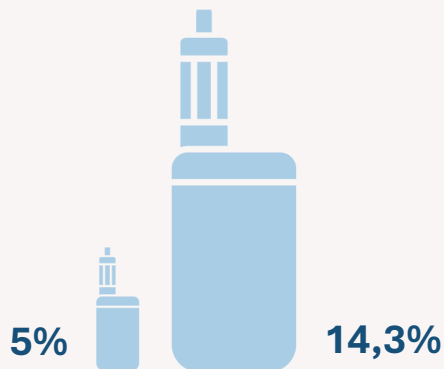

≈ 173 milijonai žmonių 2024 m.

Šaltinis: PSO, 2025 m.

PAAUGLIAMS (13–15 METŲ), RŪKANTIEMS ELEKTRONINES CIGARETES

Suaugusieji

Paauglys

Aukščiausias pasaulyje PSO Europoje

Šaltinis: PSO, 2025 m.

18 % mirčių nuo neinfekcinių ligų (NL) m. Europoje 2020 m. buvo siejamos su tabako vartojimu.

Šaltinis: PSO, 2025 m.

POVEIKIS UŽDAROSE VIEŠOSIOSE ERDVĖSE

Pasyvus rūkymas

21,5%

paveiktų žmonių

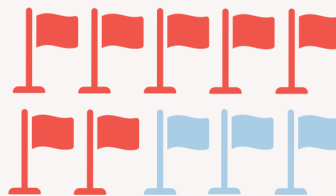

Elektroninių cigarečių ir kaitinamojo tabako gaminių aerosolis

35,8%

Šaltinis: „Eurobarometras“, 2023 m.

ES YRA DAUGIAUSIA ALKOHOLIO SUVARTOJANTIS REGIONAS PASAULYJE.

7 iš 10 šalių

kuriuose alkoholio suvartojimas vienam gyventojui yra didžiausias ES.

Šaltinis: PSO, 2024 m.

Šildomojo tabako gaminių paplitimas tarp 15–24 metų jaunimo yra 2 %.

Eurobarometras, 2023 m.

ACTIONS AND IMPACT

Expansion of SAFE spaces

- Broadening Smoke and Aerosol Free Environments best practice repository
- Identifying transferable solutions
- Quantifying second-hand smoke and aerosol exposure at public spaces
- Supporting SAFE compliance and enforcement

Growing number of healthier public spaces

Reducing Alcohol Harm

- Analizuoti internetinę alkoholio rinkodarą jaunimui ir pramonės taikomas taktikas
- Diegti trumpąsias intervencijas naujose aplinkose, siekiant mažinti alkoholio ir tabako vartojimą
- Atnaujinti įrodymus dėl mažesnės rizikos alkoholio vartojimo gairių

Evidence-based prevention and better protection of youth

SAFE in Healthcare Settings

- Assessing and planning tobacco control in healthcare
- Teikti mokymus ir rekomendacijas metimui rūkyti
- Plėsti veiksmingų metimo rūkyti praktikų taikymą

More patients access cessation, healthier healthcare environments

VEIKSMAI IR POVEIKIS

SAFE erdvių išplėtimas

- Plėsti gerosios praktikos, susijusios su aplinka be dūmų ir aerosolių, duomenų bazę
- Nustatyti perkeliamus sprendimus
- Kiekybiškai vertinti pasyvaus rūkymo ir aerosolių poveikį viešosiose erdvėse
- Remti SAFE reikalavimų laikymąsi ir jų įgyvendinimo kontrolę

Augantis sveikesnių viešųjų erdvių skaičius

Alkoholio žalos mažinimas

- Analizuoti internetinę alkoholio rinkodarą jaunimui ir pramonės taikomas taktikas
- Diegti trumpąsias intervencijas naujose aplinkose, siekiant mažinti alkoholio ir tabako vartojimą
- Atnaujinti įrodymus dėl mažesnės rizikos alkoholio vartojimo gairių

Įrodymais pagrįsta prevencija ir geresnė jaunimo apsauga

SAUGUMAS sveikatos priežiūros įstaigose

- Vertinti ir planuoti tabako kontrolę sveikatos priežiūros sistemoje.
- Teikti mokymus, rekomendacijas metimui rūkyti ir plėsti veiksmingų metimo rūkyti praktikų taikymą

Daugiau pacientų gali mesti rūkyti, sveikesnė sveikatos priežiūros aplinka.

VEIKSMAI IR POVEIKIS

Karta be tabako

- Vykdyti didelės apimties momentinį jaunimo tyrimą
- Nustatyti jaunimo tabako gaminių vartojimo modelius
- Remti ES valstybes nares įgyvendinant pažangias tabako kontrolės priemones ir plečiant įrodymais pagrįstą intervencijų taikymą

Apsaugoti dabartinę ir būsimas kartas nuo nikotino priklausomybės

Geresnis prevencijos valdymas

- Gebėjimų stiprinimas, grindžiamas įrodymais ir stebėsena
- Vertinti neužkrečiamųjų ligų rizikos veiksnius
- Sukurti ES tabako politikos stebėsenos sistemą
- Plėsti prevencijos praktikų taikymą

Didesnis tabako kontrolės pajėgumas įgyvendinant neužkrečiamųjų ligų prevencijos politiką

jasafe@tobcontrol.eu

Sekite mus

